

Н.О. ТКАЧЕНКО¹, Б.П. ГРОМОВИК²

¹Запорізький державний медичний університет
м. Запоріжжя, Україна

²Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького
м. Львів, Україна

tkachenkonat@bk.ru, hromovyk@gmail.com

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ: СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ

© Ткаченко Н.О., Громовик Б.П., 2014

Фармацевтична галузь є складним комплексом, який, зважаючи на свою медико-соціальну орієнтованість, глибоко зачіпає всі сторони життя людини і суспільства. Враховуючи зазначене можна стверджувати, що фармація є безпосереднім середовищем соціальної відповідальності усіх її суб'єктів. Сучасні вектори існування і розвитку фармацевтичної галузі (соціальна парадигма, нові ролі фармацевтичних фахівців, загострення етичних питань, висока комерціалізація тощо) потребують їх відображення у базових засадах управління фармацевтичними організаціями (ФО). Сьогодні такі трансформації характеризуються зміною економічних устроїв, де на передній план виходить людина, як носій знань та умінь.

Метою нашої роботи стало вивчення сутності людського капіталу (ЛК) як об'єкту соціальної відповідальності ФО та практичних аспектів формування структури інвестування у ЛК фармацевтичної галузі. Для досягнення поставленої мети було використано теоретичні і емпіричні методи досліджень: інформаційний пошук, узагальнення, моделювання.

Наразі нема єдиної спільної думки у науковців щодо змістового наповнення категорії «ЛК» та універсальних шляхів його розвитку. ЛК у широкому визначенні – це інтенсивний продуктивний чинник розвитку економіки, суспільства і сім'ї, що включає освічену частину трудових ресурсів, знання, інструментарій інтелектуальної та управлінської праці, середовище проживання і трудової діяльності, які забезпечують ефективне і раціональне функціонування ЛК як продуктивного фактора розвитку. Еволюція теорії ЛК відображає зв'язок між освітою, професійною компетенцією, рівнем фізичного здоров'я та заробітком індивіда. Такий взаємозв'язок впливає на суб'єкт господарювання, де використовується цей капітал, і економіку держави загалом.

Поняття «ЛК» входить у поняття «людський потенціал», оскільки останнє не тільки фіксує співвідношення витрат на освіту та охорону здоров'я з подальшим обчисленням їх ефективності, але і виявляє момент саморозвитку людини. Економіка тим самим доповнюється психологією і більш ширше соціальної антропологією. Це особливо важливо для економіки знань (інформаційної економіки) - нової соціально-економічної стадії, характерної для економічно розвинених країн.

ЛК, як і людський потенціал, - основні передумови формування соціального капіталу, який включає духовні та матеріальні цінності суспільства, соціальний, правовий і політичний устрій, а також визначає можливості та умови

його існування і розвитку як елементу світової спільноти, його внесок у культуру людства, здатність збереження себе і самовідтворення, гарантувати права людини й умови для всебічного розвитку її особистості. Соціальний капітал складається з низки базових елементів: організація системи освіти і рівень освіченості суспільства, стан здоров'я населення та організація охорони здоров'я, інформаційна безпека країни, демографічна ситуація, престиж країни на міжнародній арені в галузі економіки, науково-технічних досягнень і військово-стратегічного потенціалу, економічна ситуація суспільства, а також його суспільно-політичний устрій.

Такий стан речей призводить до нового підходу у розумінні та визначенні місця ЛК у господарській діяльності ФО. Він розглядається як довгостроковий економічний ресурс, прибутковість використання якого збільшується з часом.

Можна констатувати, що складовими ЛК ФО або корпоративного ЛК виступають: загальний, специфічний та інтелектуальний ЛК, ноу-хау, особливі управлінські та інтелектуальні технології, включаючи комп'ютерні та інформаційні технології, що підвищують конкурентоспроможність ФО.

При цьому, під загальним ЛК розуміється такий індивідуальний ЛК, який може бути реалізований на різних робочих місцях та різних організаціях; під специфічним - індивідуальний ЛК, який може бути використаний лише на певному робочому місці, тільки в конкретній ФО; під інтелектуальним - індивідуальний ЛК, втілений в людині у формі її освіти та професійної компетентності. У свою чергу, ноу-хау визначається як сукупність незапатентованої практичної інформації ФО, що отримана завдяки досвіду і випробуванням, та є секретною, суттєвою і визначеною.

Варто зазначити, що ЛК ФО формується завдяки ринку праці, системи неперервної, зокрема фармацевтичної, освіти та соціальних інвестицій.

Соціальне інвестування, як форма реалізації соціально відповідального підприємництва, є внутрішньою основою подальшого розвитку соціальної відповідальності будь-якої організації, у тому числі й фармацевтичної. Даний інститут залежить в значній мірі не від правових норм, а від добровільних рішень самого інвестора, що приймаються під впливом цілої низки обставин (економічної кон'юнктури, стійкості політичної ситуації в суспільстві, наявності трансформаційних тенденцій в економіці).

Інвестуючи у своїх працівників, ФО активізують їхню трудову віддачу, підвищують продуктивність праці, скорочують витрати робочого часу, зміцнюють свою конкурентоспроможність. Кошти можуть вкладатися в організацію професійної підготовки та підвищення кваліфікації, на профілактичні заходи для зміцнення здоров'я працівників, у цілому – на підвищення якості трудового життя.

Таким чином, на підставі теоретичного узагальнення даних наукової літератури визначено сутність ЛК, його взаємозв'язок з людським потенціалом та соціальним капіталом. Показано, що вкладення в ЛК стають довгостроковим фактором конкурентоспроможності і виживання ФО. При цьому витрати, що пов'язані з ними, розглядаються як соціальні інвестиції – основне джерело прибутку у майбутньому і як вища форма соціальної відповідальності ФО.